

Handläggare
Sarah Chaara
Telefon: 08-508 24 953

Till
Skärholmens stadsdelsnämnd

Riktlinjer för handläggning inom socialtjänstens äldreomsorg

KS dnr 105-1044-2017

Förvaltningens förslag till beslut

Stadsdelsnämnden beslutar att lämna förvaltningens tjänsteutlåtande som remissvar.

Susanne Leinsköld
Stadsdelsdirektör

Anna Mattsson
Avdelningschef

Sammanfattning

Enligt lagen ska den enskilde tillförsäkras skälig levnadsnivå och bistånd ska utgå från en bedömning av den enskildes individuella behov. Riktlinjer för handläggning av ärenden är ett komplement till gällande lagstiftning inom området. Behovet av att revidera riktlinjerna är föranlett av att det tillkommit nya föreskrifter och anvisningar som påverkar själva handläggningen av ärenden. Det finns också ett behov av att förtydliga vissa delar för att upprätthålla likställighetsprincipen i staden och att stärka rättssäkerheten för den enskilde. Förvaltningen är i stort positiv till riktlinjerna och anser att de tydliggör myndighetsutövningen inom äldreomsorgen. Förvaltningens reflektion är att riktlinjerna kan komma att generera fler beviljade insatser än tidigare.

Bakgrund

Socialtjänstlagen är en ramlag som ger kommunerna handlingsutrymme för att utforma äldreomsorgen efter lokala förutsättningar och behov. Enligt lagen ska den enskilde tillförsäkras skälig levnadsnivå och bistånd ska utgå från en bedömning av den enskildes individuella behov. Riktlinjer för handläggning av ärenden är ett komplement till gällande lagstiftning

inom området. Riktlinjerna ska också ge stöd och vägledning i myndighetsutövningen.

Behovet av att revidera riktlinjerna är föranlett av att det tillkommit nya föreskrifter och anvisningar som påverkar själva handläggningen av ärenden. Det finns också ett behov av att förtydliga vissa delar för att upprätthålla likställighetsprincipen i staden och att stärka rättssäkerheten för den enskilde. Riktlinjerna har också anpassats efter beslut om ramtid inom hemtjänsten.

Ärendet

Riktlinjerna revideras för att det tillkommit nya föreskrifter och anvisningar för handläggningen av ärenden. Riktlinjerna har också anpassats efter beslut om ramtid inom hemtjänsten.

Företrädare för den enskilde

Stycket har kompletterats med utvecklande text om den enskildes rätt att anlita ombud vid kontakt med myndigheter. Stycket anger också hur en fullmakt som upprättats mellan den enskilde och dennes företrädare ska inhämtas och dokumenteras. Från och med 1 juli 2017 träder en ny lag om framtidsfullmakter i kraft som är giltig när en fullmaktsgivare på grund av psykisk störning, sjukdom, skada eller likande förhållande är ur stånd att ta hand om de angelägenheter som fullmakten avser.

Beställning till utföraren

Anger hur biståndshandläggaren ska kommunicera beställningen av beslutade insatser till den utförare som den enskilde har valt.

Beställning av hemtjänst

Är ett nytt stycke som anger hur beställningen av hemtjänst ska formuleras utifrån ramtid. Utformningen av de beviljade insatserna, samt när och hur dessa ska utföras, överläts till den enskilde och utföraren att komma överens om i genomförandeplanen. Beställningen ska dock innehålla en ramtid med vilka insatser som har beviljats utan att varje insats preciseras på detaljnivå. Beslutet om ramtid är nytt och därför bifogas det särskilt framtagna dokumentet för beställning och genomförandeplan för hemtjänst till detta ärende.

Anställda anhörigvårdare

Från och med 1 januari 2017 tillämpar staden inte längre möjligheten att anställa anhöriga annat än vid synnerliga skäl. I riktlinjerna anges de kriterier som ska vara uppfyllda för att en sådan anställning ska vara aktuell. Vidare beskrivs också beslutsprocessen vid handläggning av dessa ärenden.

Mat och måltider

Den som inte själv kan tillreda sina måltider och inte kan få behovet tillgodosett på annat sätt ska få hjälp med detta. Det är viktigt att bedöma det individuella behovet av måltidshjälp. Den enskilde kan av olika skäl även behöva sällskap vid måltiden. Om den enskilde är i behov av sällskap vid måltiden, ska detta beviljas om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt.

Bistånd för egenvård

Stycket har förtydligats med att egenvård är en hälso- och sjukvårdsåtgärd som legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal bedömt att en person själv kan utföra, och därmed ansöka om bistånd för. Den enskilde ska själv klara av att ta ansvar för uppgiften, men behöver praktisk hjälp av hemtjänstpersonalen att utföra den.

Daglig verksamhet efter pension

Förtydligande om att normal pensionsålder anses kunna uppgå till 67 år istället för 65 år vilket kan påverka möjligheten att få ha kvar insatsen daglig verksamhet. Daglig verksamhet går inte att ersätta med dagverksamhet inom äldreomsorgen då syftet med de båda insatserna är åtskilda. Daglig verksamhet är, till skillnad mot dagverksamhet, även en avgiftsfri insats och den enskilde har rätt till habiliteringsersättning.

KBF – bostadsbidrag för personer med funktionsnedsättning

Stycket har förstärkts och uppdaterats utifrån att socialförvaltningen tagit fram nya tillämpningsanvisningar för kommunalt bostadsbidrag för personer med funktionsnedsättning.

Daglig sysselsättning efter pensionsålder

Personer med psykiska funktionsnedsättningar ska kunna ha kvar möjligheten till sysselsättning i de fall det fyller ett viktigt behov även om den enskilde uppnått pensionsålder. Den normala pensionsåldern uppgår även i dessa fall till 67 år istället för 65 år. Precis som daglig verksamhet för personer enligt LSS kan den dagliga sysselsättningen inte ersättas med beslut om dagverksamhet.

Information om ett tryggt och anpassat boende

Nytt stycke som anger att personer som är över 65 år och är i behov av insatser ska samtidigt ges möjlighet att få information om hur de kan anpassa sitt boende i syfte att skapa trygghet i sin bostad. Därför ska biståndshandläggare i ett tidigt skede informera den enskilde om olika alternativ som kan bidra till ökad trygghet för den enskilde. Det kan till exempel ske genom att biståndshandläggaren hjälper den enskilde med information om vilka andra boendialternativ som finns att tillgå genom seniorlägenhet eller trygghetsboende eller annan insats i form av trygghetslarm eller hemtjänst.

Icke biståndsbedömda insatser

Nytt stycke som anger de icke biståndsbedömda insatserna som staden erbjuder alla över 65 år. Biståndshandläggaren behöver ha en god kännedom om dessa insatser som är syn- och hörselkonsulent, vaktmästarservice samt öppna mötesplatser/träffpunkter till äldre.

Folkbokföringskommunen

Nytt stycke som anger folkbokföringskommunens skyldighet gällande hjälpinsatser enligt SoL som den enskilde kan ha behov av

1. Under kriminalvård i anstalt,
2. Under vård på sjukhus eller i annan sjukvårdsinrättning på initiativ av någon annan än kommunen,
3. Som aktualiserats inför avslutning av vård enligt 1 eller 2.

Flytt från annan kommun till Stockholm stad

Stycket har utökats till att omfatta en ny fördelning av inkomna ärenden från annan kommun gällande ansökan om särskilt boende. Servicenämnden föreslås ansvara för denna fördelning. För att få en jämn fördelning av ansökan om särskilt boende mellan stadsdelar föreslås följande beslut om fördelning:

1. Alla ansökningar från andra kommuner ska fördelas av Äldre direkt.
2. Ansökningar som inkommer till en stadsdel ska omgående skickas till Äldre direkt.
3. Äldre direkt fördelar ärendet via en särskild framtagen fördelningsnyckel som uppdateras av servicenämnden i samråd med äldrenämnden i början av varje år.
4. Efter fördelning av inkomsten ansökan till aktuell stadsdelsförvaltning, skickar Äldre direkt ett brev till den enskilde med information om vilken stadsdelsförvaltning som kommer handlägga ansökan.

5. När Äldre direkt har fördelat enligt fördelningsnyckeln och ärendet inkommer till en stadsdel är ärendet klart att börja handläggas i stadsdelen.

EU/EES medborgare

Nytt stycke om EU-medborgares rätt till fri rörlighet inom EU-länderna. Där den fria rörligheten innebär att EU medborgare utan några särskilda formaliteter har rätt att resa till och vistas i annat EU land i tre månader under förutsättning att personen inte utgör en orimlig belastning för biståndssystemet enligt SoL. För alla som vistas i kommunen gäller dock socialtjänstens yttersta ansvar enligt 2 kap 1 § SoL. Personer som vistas tillfälligt i en kommun har som huvudregel bara rätt till bistånd för att avhjälpa en akut nödsituation som inte går att lösa på annat sätt.

Äldre som inte är EU medborgare

Nytt stycke som handlar om ekonomiskt bistånd till flyktingar som söker uppehållstillstånd i Sverige. Migrationsverket ansvarar för bistånd i form av logi, bostadsersättning, dagsersättning och särskilt bidrag. Ansökan om insatser med hjälp i hemmet måste dock prövas utifrån individuella förhållanden och får inte avslås enbart med hänvisning till att permanent uppehållstillstånd saknas.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för socialtjänst.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen är i stort positiv till riktlinjerna och anser att de tydliggör myndighetsutövningen inom äldreomsorgen.

Förvaltningens reflektion är att riktlinjerna kan komma att generera fler beviljade insatser än tidigare. Förvaltningen har synpunkter på nedanstående förslag.

Anställda anhörigvårdare

Förvaltningen ställer sig mycket positiv till upphörandet av anställda anhörigvårdare och anser att det i förslaget till de nya riktlinjerna är tydligt beskrivet hur en anställning av anhörig ska kunna ske vid synnerliga skäl. Förvaltningen anser att det är positivt att besluten delegeras till enhetschef och att kriterierna för anställning av anhöriga är likställda över staden.

Hemtjänstinsatser

Förvaltningen anser att det i riktlinjerna kring fönsterputsning bör framgå om putsningen även avser inglasad balkong och om fönsterputsningen avser alla rum i hemmet. Vad gäller stycket kring disk önskar förvaltningen ett förtydligande kring vilka personliga förhållanden kan ligga till grund för att diskning behöver ske med olika frekvens.

Vad avser hjälp med snöskottning anser förvaltningen att denna insats går utöver skälig levnadsnivå. Detta med hänvisning till flera kammarrättsdomar som fastställt att snöskottning inte är en hemtjänstinsats utan en insats som den enskilde får bekosta själv. Se bland annat dom från Kammarrätten i Sundsvall, mål nr 1445-14 som meddelades 2015-02-25.

Bistånd för egenvård

Förvaltningen anser att stycket bör förtydligas kring hur det ska dokumenteras i den enskildes personakt att insatserna är egenvård.

Vård- och omsorgsboende

Förvaltningen anser att första delen av meningen ”*Avslag ska fattas med restriktivitet och vara väl motiverade.*” bör tas bort.

Förvaltningen menar att alla avslagsbeslut som fattas ska vara väl motiverade och det är positivt att detta lyfts fram. Förvaltningen anser inte att det i riktlinjer ska framgå att avslagsbeslut eller bifallsbeslut ska fattas med restriktivitet. Förvaltningen anser att de kriterier som finns för att insatsen ska beviljas är de som ska vara styrande.

Jämställdhetsanalys

Ärendet är könsneutralt i förhållande till de insatser den enskilde kan ansöka om. Genomgripande i riktlinjerna är det fokus på den enskilde och dennes behov och hur denne kan tillförsäkras skälig levnadsnivå. Därför har detta tjänsteutlåtande inte bedömts ha någon påverkan på förhållandet mellan könen eller jämställdhet.

Bilagor

1. Remissbrev inklusive bilagor